

Geir Asbjørn Hagen
Stormyrvegen 32

7517 Hell

Stjørdal, 20.07.2019

Vurdering av jordkvalitet på eiendommen Hjelset, Gnr. 179 Bnr. 1

På bakgrunn av en forespørsel fra eier av eiendommen Hjelset, Gnr. 179 Bnr.1., har undertegna gjort ei landbruksfaglig vurdering av konsekvensene av det utførte arbeidet på arealet mellom travbanen og bakken sør for gården, se vedlegg nr. 1 med kart over arealet (tatt fra Norge i Bilder). Arealet med organisk jord er 22 dekar (ref. NIBIO Kilden, enkel oppmåling). I tillegg er vel 30 dekar fastmark berørt av aktiviteten gjennom påfylling av større eller mindre mengder tilkjørt masse.

Som grunnlag for vurderinga er det tatt utgangspunkt i økonomisk kartverk, som viser arealet før det ble gjort tiltak, og ei befaring med prøvetaking av jordsmonnet i de øverste 30 cm etter at arealet igjen ble tatt i bruk til korndyrking. Befaringa ble gjennomført i to omganger. Først sammen med eier for å få ei innføring i det som er gjort og et generelt overblikk over tilstanden på arealet.

På den andre befaringa ble det gått to linjer med uttak av jord ned til 30 cm for å undersøke sammensettinga av matjordsjiktet. Linje nr. 1 ble gått fra sør til nord gjennom kornåker av varierende kvalitet. Linje nr. 2 ble gått gjennom areal prega av dårlig vekst. Linje nr. 1 går fra midt på travbanen til under bakken på bilde nr. 1 og linje nr. 2 er gjennom partiene med svært dårlig vekst på bilde nr. 2.

Ved sida av linjetaksering av jordkvaliteten i matjordsjiktet, ble det gjort ei generell vurdering av bæreevne og jordkvalitet på den delen av arealet som opprinnelig var torv og ei generell vurdering av heilheten i det utførte arbeidet.

Vekstsesongen 2019

Arealet er tilsådd med havre den 30/4 og er som tilsvarende havreåker sådd på areal med strukturutfordringer prega av all nedbøren som kom i juni og juli. På de beste områdene er det tett og fin havreåker, som viser at det er potensiale til gode avlinger. Med normale nedbørsmengder og en lengre periode etter såing uten mye nedbør, hadde ikke konsekvensene av såing på jord med mangelfull grøftetilstand og variabel jordstruktur blitt så store.

Avlingsvariasjonen er likevel ikke større enn det en kan forvente på et «nydyrka» areal de første vekstsesongene før arealet er ferdigstilt. På deler av arealet er det påført så mye masse at gamle grøfter har liten effekt. I tillegg er det alltid noe finplanering som skal til for å unngå unødvendig oppsamling av overflatevatn.

«Nydyrkingspreg»

Både behovet for grøfting og finplanering kommer tydelig fram først når arealet er blitt tatt i bruk. Som for nydyrking er det like ens når det blir påfylt ny matjord oppå den gamle. Det er først etter at jorda har satt seg at en kan gjennomføre nødvendig grøfting. Det må med andre ord gå noen år (3-5 år), før alle positive effekter av tiltaket blir fullt synlig.

Vurdering av jordkvalitet og bæreevne

Gjennom linjetakseringa med vurdering av matjordkvaliteten ned til 30 cm, ble det konstatert at de tilkjørte massene var godt egna til korndyrking. Det var ei lett blanding av sand, silt og lettleire. Det var lite stein i jorda og det ble ikke observert andre forurensinger. Veksten langs linje 1 var varierende. Noe en kan forvente de første sesongene før jorda er oppkalka på begge sider og livet i matjorda bygger seg opp gjennom nedmolding av avlingsrester og påkjørt husdyrgjødsel eller anna organisk materiale.

Linje nr. 2 ble lagt gjennom noen mindre områder med svært dårlig vekst. Men det var ingen sammenheng mellom kvaliteten av de påkjørte massene og veksten. Sannsynligvis var hovedgrunnen til dårlig vekst store utfordringer med mye nedbør, oppsamling av overflatevatn og grøfter som ikke virka. Noe vil bedre seg etter finplanering, mens det må grøfting til for å utnytte avlingspotensialet i de tilkjørte massene.

På området som tidligere var torvjord, viste kjørespora at bæreevnen hadde blitt veldig god. Basert på noen stikkprøver av matjorda ned til 30 cm, er mitt inntrykk at det er lagt et godt grunnlag for å produsere gode kornavlinger også på denne delen av området. Men som for det øvrige arealet, når det er påkjørt så mye masse at det må systematisk grøfting til, vil en aldri få det riktige inntrykket før den er gjennomført.

Samla vurdering

De tilkjørte massene er av god kvalitet og har de nødvendige egenskapene til at arealet når det blir ferdig, kan produsere store kornavlinger. I tillegg er det en generell klimagevinst med å dekke myra med mineraljord. Torva blir bevart i undergrunnen og det naturlige tapet av CO₂ fra torv som blir brutt ned stopper når den blir begravd under et tjukt sjikt med mineraljord. Påføring av nok mineraljord oppå torv, gir både muligheter til overflateforming og å legge grøftesystemet i stabil jord. Gjennom dette tiltaket har derfor 22 dekar myrjord gått fra å være omtrent uegna til kornproduksjon, til i løpet av noen år å bli et svært godt egna kornareal, om det godt påbegynte arbeidet blir fullført med nødvendige jordbruksmessige tiltak.

På det øvrige arealet er det påkjørt masser godt egna til kornproduksjon. Utføringa av arbeidet er gjort på en sann måte at det er små problemer med oppsamling av overflatevatn og små erosjonsproblem. Basert på ei enkel sammenlikning av terrenget slik det er i dag og slik det kommer fram på økonomisk kartverk fra Nord-Trøndelag (1991), framstår heile arealet i dag bedre egna til allsidig korndyrking enn tidligere.

I tre av de fem siste åra, har store nedbørsmengder gitt store utfordringer for korndyrkinga i Trøndelag. Med utsikter til «varmere, våtere og villere vær» på grunn av klimaendringene, vil vi sannsynligvis også i åra som kommer få store nedbørsmengder til ugunstig tid i vekstsesongen. Blant de viktigste tiltakene er overflateforming, grøfting og avskjæringsgrøfter mot utmark. Etter litt finpuss og fullføring av arbeidet, vil arealet bli godt egna til å produsere store kornavlinger, sjøl om det kjem mye nedbør på ugunstig tid.

Jon Olav Forbord (sign)

Rådgiver NLR Trøndelag

Bilde nr. 1. Takseringslinja går fra nedre høyre bildekant mot uthuset og stoppa der hvor kjørsporene forsvinner ut på flata. (Foto: J.O Forbord)

Bilde nr 2. Sløgd med dårlig vekst på grunn av overflatevatn og behov for grøfting. (Foto J.O Forbord)

Bilde nr. 3. Generelt inntrykk av havreåker i bra vekst som viser at utført arbeid er i samsvar med ønske om å lage et godt kornareal. (Foto J.O Forbord)